

Doc nr.	Datum	Titel doc.	Lakgronden
1	5-4-2024	Nota-Min-Beslisnota Kamervragen Groenlinks-PvdA over de uitwerking van het Europese begrotingsraamwerk	Persoonsgegevens
2	17-4-2024	Nota-Min-Budgettair-structureel plan voor de middellange termijn	Persoonsgegevens
3	14-5-2024	Nota-Min-Budgettair-structureel plan: beslissing aanvragen technische informatie en verlenging aanpassingspad	Persoonsgegevens
4	15-8-2024	Nota-Min-Budgettair-structureel plan voor de middellange termijn	Persoonsgegevens
5	23-8-2024	Nota-Min-Budgettair-structureel plan voor de middellange termijn	Persoonsgegevens
6	6-9-2024	Nota-Min-Update budgettair-structureel plan	Persoonsgegevens
7	11-9-2024	Nota-min- Akkoord embargoversie budgettair-structureel plan	Persoonsgegevens
8	13-9-2024	Nota-min-Aanbieding budgettair-structureel plan voor de middellange termijn	Persoonsgegevens

TER BESLISSING

Aan
Minister

Alhoord
26/4

Generale Thesaurie
Buitenlandse Financiële
Betrekkingen

Persoonsgegevens

nota

Beslisnota Kamervragen GroenLinks-PvdA over de uitwerking van het Europese begrotingsraamwerk

Aanleiding

Op 13 maart jl. ontving u Kamervragen van het lid Van der Lee (Groenlinks-PvdA) over de uitwerking van het Europees begrotingsraamwerk (kenmerk 2024Z04118). Bijgaand treft u de beantwoording op deze vragen. Dit is een gewijzigde versie van de beantwoording die u eerder ontving, waarbij naar aanleiding van een nadere analyse van de beantwoording de cijfers voor Duitsland, Frankrijk en Italië zijn aangepast met oog op consistentie met de cijfers die voor Nederland worden gepresenteerd. Daarbij is direct ook enige aanvullende nadere uitleg bij de aard van de cijfers opgenomen.

Beslispunten

- Bent u akkoord met de verzending van de beantwoording van de Kamervragen aan de Tweede Kamer, met afschrift aan de Eerste Kamer?
- Graag uw akkoord voor het openbaar maken van voorliggende en voorgaande nota, conform de beleidslijn Actieve openbaarmaking nota's.

Kernpunten

- De vragen gaan met name over de begrotingsopgave die Nederland zal krijgen onder de nieuwe regels en hoe deze opgave zich verhoudt tot het advies van de 17de Studiegroep Begrotingsruimte (SBR). Daarnaast worden er vragen gesteld over benodigde publieke investeringen in de groene transitie, de uitzondering van cofinanciering van de uitgavenregel en de manier waarop demografische ontwikkelingen in de berekening worden meegenomen.
- In uw beantwoording gaat u in op het volgende:
 - De begrotingsopgave van lidstaten onder de nieuwe regels zal volgen uit de voorjaarsraming, die in mei of juni uitkomt.
 - De SBR en de begrotingsopgave die wordt berekend door de Commissie zijn niet een-op-een vergelijkbaar, door verschillen in methode, aannames en horizon. De Commissieberekening kijkt verder vooruit en neemt hierdoor o.a. extra vergrijzingslasten mee, en rekent terug wat er aan ombuiging nodig is om binnen de Europese regels te blijven.
 - Vraagsteller vraagt om de onder de nieuwe begrotingsregels verwachte ombuigingsopgave voor Nederland en een drietal andere lidstaten. Omdat de vereiste cijfers om de begrotingsinspanning te berekenen nog niet vast staan, wordt er in de beantwoording voor

Datum

5 april 2024

Notanummer

2024-0000222946

Bijlagen

3

gekozen om een bandbreedte te tonen van de omvang van de
mogelijke ombuiging uitgedrukt in percentages van het bbp.

- In bijgevoegde beantwoording is de berekening van de mogelijke ombuiging voor drie andere lidstaten aangepast ten opzichte van de vorige versie, zodat deze consistent is met de berekening van de mogelijke ombuiging voor Nederland.

Communicatie

N.v.t.

Politiek/bestuurlijke context

- Op 21 maart heeft u een brief ontvangen van de VKC Financiën, waarin wordt verzocht de Kamer te informeren over de planning van het kabinet voor de voorbereiding en de indiening van het Nederlandse meerjarige begrotingsplan. Er wordt gewerkt aan een beantwoording.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Akkoord
✓ 22/4

TER BESLISSING
Aan
de minister

Directie Algemene
Financiële en
Economische Politiek
Agentschap

Persoonsgegevens

nota

Budgettair-structureel plan voor de middellange termijn

Datum
17 april 2024

Notanummer
2024-0000233778

Bijlagen
geen

Aanleiding

In het herziene Europese Stabiliteit- en Groeipact (SGP) stellen lidstaten een budgettair-structureel plan op voor de middellange termijn (*medium-term fiscal structural plan, FSP*). In deze nota lichten we de planning en inhoudelijke keuzes toe rondom het schrijven en indienen van het eerste FSP. De vaste commissie voor Financiën heeft op 19 maart gevraagd naar toelichting van de planning van het kabinet voor de voorbereiding en de indiening van het FSP.

Beslispunten

- Bent u akkoord met de twee voorgestelde scenario's voor het voorbereidend proces op het budgettair-structureel plan?
- Bent u het eens met ons voorstel om een Kamerbrief te sturen om de beide Kamers op de hoogte brengen van de planning voor het opstellen van het FSP, ook in reactie op het verzoek van de vaste Kamercommissie?

Kernpunten

- In het herziene begrotingsraamwerk stellen alle lidstaten een plan op voor vier jaar, bestaande uit een meerjarig uitgavenpad, hervormingen en investeringen. De deadline voor indiening van het eerste plan is 20 september 2024, waarbij de Commissie enige flexibiliteit biedt om het plan later in te dienen.
- Het budgettaire deel van het FSP is op hoofdlijnen te vergelijken met de budgettaire bijlage van de Startnota van een nieuw kabinet: nadruk zal liggen op feiten en cijfers, en niet op politieke vergezichten.
- Als basis voor het FSP is een middellangetermijnraming (MLT) van het CPB nodig die 14 of 17 jaar vooruit kijkt. Wij zullen het CPB verzoeken om de al geplande (c)MEV te verlengen en hierbij aan te sluiten. Hierbij zien we twee scenario's:
 1. Als de formatie is afgerond aan het begin van het zomerreces, kan het CPB de beleidsvoornemens van de formatie meenemen in het budgettair en macro-economisch beeld van de (c)MEV. Op basis hiervan zullen wij het FSP opstellen;
 2. Als de formatie niet is afgerond voor het zomerreces zijn er twee varianten. Afhankelijk van wanneer de formatie afgerond is en het macro-economische en budgettaire beeld duidelijk is wordt:
 - ofwel een demissionaire variant ingediend, en later een herzien plan op basis van de Startnota en het

- voorgenomen beleid ten aanzien van investeringen en hervormingen van de nieuwe regering,
 - ofwel uitstel aangevraagd en direct een versie van het FSP ingediend op basis van de Startnota en het voorgenomen beleid ten aanzien van investeringen en hervormingen van de nieuwe regering.
- De vaste commissie voor Financiën heeft een toelichting gevraagd op de planning voor de voorbereiding en de indiening van het FSP. Wij zullen onderstaande planning bespreken met het CPB en de RvS en een Kamerbrief opstellen om deze planning op hoofdlijnen met beide Kamers te delen.
- Tijdens het opstellen van het FSP dient een aantal keuzes gemaakt te worden. Zo kunnen:
 1. lidstaten een verlenging van de budgettaire aanpassingsperiode in hun plan opnemen van vier naar zeven jaar, in ruil voor structurele hervormingen en investeringen die voldoen aan aanvullende criteria voor o.a. schuldhoudbaarheid, economische groei en landenspecifieke aanbevelingen. Wij brengen de voors en tegens gegeven de demissionaire status van het kabinet in kaart, en komen daar in separate notitie op terug.
 2. lidstaten met een tekort lager dan 3% en schuld lager dan 60% technische informatie aanvragen bij de Commissie¹. Deze technische informatie bevat een opgave voor het structureel primair saldo dat nodig is om het tekort op de middellange termijn, tot 2038, onder de 3% en schuld onder de 60%. In een separate nota zullen wij u adviseren over de afwegingen om deze informatie wel of niet op aan te vragen.

Toelichting

Inhoud budgettaire structureel plan (FSP)

- Het FSP schetst de budgettaire kaders van het (nieuwe) kabinet in de vorm van een netto-uitgavenpad voor vier of zeven jaar, de macro-economische verwachtingen en geplande investeringen en structurele hervormingen. Het FSP vervangt het Stabiliteitsprogramma en het Nationaal Hervormingsprogramma uit het huidige SGP.
- Als het huidige kabinet een FSP moet indienen, dan ligt voor de hand om te kiezen voor een 'light' variant, die aangeeft hoe de overheidsfinanciën zich ontwikkelen in een 'business as usual' scenario. Als de formatie tijdig is afgerond, zal het FSP de beleidsvoornemens van het nieuwe kabinet bevatten, plus een toelichting van de fundamentele keuzes. Voor het budgettaire deel van het FSP is dit vergelijkbaar met de Startnota.
- Het netto-uitgavenpad dat in het plan wordt opgenomen moet er toe leiden dat de schuld naar verwachting onder 60% blijft en het tekort onder 3% (op een termijn van 14-17 jaar).

Planning

- De deadline voor indiening van het eerste FSP is 20 september 2024. De Commissie hanteert hierbij enige flexibiliteit om rekening te houden met nationale omstandigheden. Een aantal lidstaten heeft al aangegeven deze deadline niet te zullen halen. Het voorstel is om zo veel mogelijk aan te sluiten bij de planning van de Miljoenennota. Het is van belang tijdig het

¹ Lidstaten die niet aan deze vereisten voldoen krijgen altijd een bindend uitgavenpad.

gesprek aan te gaan met de Commissie om bij eventuele tegenslagen in het proces toch uitstel van enkele weken te kunnen aanvragen.

- We moeten echter rekening houden met twee scenario's:
 - Als de formatie afgerond is voor het zomerreces, kan het CPB de beleidsvoornemens van de formatie meenemen in het budgettaire en macro-economisch beeld van de (c)MEV. Op basis hiervan zullen wij het FSP schrijven. Onderstaande planning houdt rekening met dit scenario. Deze planning wordt nog afgestemd met het CPB en de Raad van State (RvS).
 - Als de formatie niet is afgerond voor bovenstaande deadline, kunnen we alleen een 'demissionaire' versie van het FSP indienen. De planning voor de 'demissionaire' variant blijft gelijk aan de variant waarbij de formatie is afgerond. Het nieuwe kabinet moet vervolgens een herziening van het FSP indienen op basis van de Startnota en de beleidsvoornemens van het nieuwe kabinet ten aanzien van investeringen en hervormingen. Het tijdsplan hiervan hangt af van of het nieuwe kabinet de Startnota laat doorrekenen door het CPB. Wanneer dit niet het geval is, wordt het FSP in het voorjaar van 2025 ingediend op basis van het CEP 2025 van het CPB.

Activiteit	Datum
Opstellen outline FSP*	Halverwege mei
Opstellen conceptversie FSP en desgewenst bespreken*	Juni
Onderhandse aanlevering cMEV	12 augustus
FSP o.b.v. cMEV in tas voor akkoord verzending naar AZ	15 augustus
Deadline AZ voor 1 ^e bespreking MJN (en FSP) in Begrotingsraad	20 augustus
Begrotingsraad met 1 ^e ronde bespreking MJN (en FSP)	22 augustus
Deadline AZ voor 2 ^e bespreking MJN (en FSP) in Begrotingsraad	26 augustus
Begrotingsraad met 2 ^e ronde bespreking MJN (en FSP)	28/29 augustus
Minister vraagt mandaat voor beoordeling RvS	
Deadline augustusbesluitvorming	30 augustus
Verzending FSP naar RvS en Kabinet van de Koning	31 augustus
Aanlevering MEV incl. MLT	2 september
Ambtelijk hoor- en wederhoor	5 september
Advies en beoordeling van RvS	11 september
Gesprek Minister – VP RvS	12 september
Kabinetsreactie op oordeel RvS MJN (en FSP) ter akkoord	16 september
Aanbieden FSP aan Eerste Kamer en Tweede Kamer	17 september
Aanbieden FSP aan Commissie	1 oktober
Indienen jaarlijks voortgangsrapport	30 april 2025

*: Wanneer de formatie afgerond is, zullen de outline en/of de conceptversie van het FSP worden aangepast n.a.v. het voorgestelde beleid.

Inhoudelijke keuzes

- Gedurende het opstellen van het FSP zal een aantal keuzes gemaakt moeten worden. In ieder geval dient besloten te worden of:
 - Nederland een verlenging zal aanvragen van de aanpassingsperiode voor de budgettaire opgave van vier naar zeven jaar.

- Nederland technische informatie zal aanvragen in de vorm van het structureel primair saldo dat in de ogen van de Europese Commissie aan het einde van de aanpassingsperiode nodig is de indicatie wat in de analyse van de Europese Commissie de benodigde begrotingsinspanning is om dat saldo te bereiken.

Aanvragen verlengd uitgavenpad

- Lidstaten kunnen in aanmerkingen komen voor verlenging van de aanpassingsperiode van vier naar zeven jaar, wanneer het FSP zogenoemde prioritaire investeringen en hervormingen bevat die bijdragen aan o.a. schuldhoudbaarheid, economische groei en landspecifieke aanbevelingen. Hiermee wordt de begrotingsopgave verspreid over zeven jaar (i.p.v. vier jaar). Wanneer deze hervormingen en investeringen onvoldoende worden nageleefd, kan het verlengde uitgavenpad worden ingekort.
- We verkennen ambtelijk welke eisen aan de hervormingen worden gesteld en wat het effect is van een verlenging op de budgettaire opgave. Hierover wordt u later nader geadviseerd.

Aanvragen technische informatie

- We verkennen ambtelijk momenteel de gevolgen van en overwegingen bij het wel of niet aanvragen van technische informatie. Hierover wordt u later nader geadviseerd.

Communicatie & politiek/bestuurlijke context

N.v.t.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

TER BESLISSING

Aan

de minister

Ahhead
jv 20/5

Directie Algemene
Financiële en
Economische Politiek
Directie Algemene
Financiële en
Economische Politiek

nota

Budgettair-structureel plan: beslissing aanvragen
technische informatie en verlenging aanpassingspad

Persoonsgegevens

Aanleiding

Voor het opstellen van het Nederlands budgettair-structureel plan voor de middellange termijn (*medium term fiscal structural plan*, in deze nota afgekort als 'het plan') kan de Commissie, op verzoek, technische informatie verschaffen. De Commissie heeft lidstaten gevraagd voor 1 juni kenbaar te maken of zij technische informatie willen aanvragen. Daarnaast kunnen lidstaten een verlenging aanvragen van de aanpassingsperiode voor de budgettaire opgave.

Datum

14 mei 2024

Notanummer

2024-0000298359

Bijlagen

geen

Beslispunten

- Bent u akkoord met het aanvragen van technische informatie van de Europese Commissie om verdere richting te geven aan het uitgavenpad in het plan?
- Bent u akkoord dat wij in de technische dialoog met de Commissie aftasten welke set aan hervormingen en investeringen moeten worden opgenomen in het plan om in aanmerking te komen voor een verlenging van de aanpassingsperiode?

Kernpunten

- Nederland heeft in 2024 naar verwachting een tekort lager dan 3% én een schuld lager dan 60%. Dit betekent dat Nederland geen referentiep pad voor de uitgaven krijgt van de Commissie, maar technische informatie kan aanvragen. De deadline hiervoor is uiterlijk 1 juni. Dit houdt in dat onder de huidige kabinetstermijn een keuze moet worden gemaakt over het aanvragen van de technische informatie.
- Het aanvragen van technische informatie geeft extra inzicht in de begrotingsopgave die nodig is om het tekort op de middellange termijn onder de 3% te houden. Het aanvragen van informatie heeft geen gevolgen voor de eisen die de Commissie stelt aan het plan. Wel moeten eventuele afwijkingen van dit technische referentiep ad in het plan toegelicht worden.
- Wij raden aan om de technische informatie aan te vragen, onder andere omdat dit de ambtelijke informatie vergroot, bijdraagt aan transparantie naar het parlement en bereidwilligheid uitstraalt naar de Commissie.
- Lidstaten komen in aanmerking voor verlenging van de aanpassingsperiode van vier naar maximaal zeven jaar, wanneer het plan investeringen en hervormingen bevat die bijdragen aan schuldhoudbaarheid, economische groei, landspecifieke aanbevelingen en prioriteiten voor de EU.
- Een verlenging verdeelt de begrotingsopgave over een langere periode, waardoor de benodigde jaarlijkse aanpassing mogelijk kleiner wordt. De

Commissie vereist hierbij additionele informatie over deze hervormingen en investeringen, en om jaarlijkse rapportage hierover. Wij adviseren om aan een volgend kabinet de keuze te laten om al dan niet een verlenging van het uitgavenpad op te nemen in het plan. Als voorbereiding adviseren wij wel om meer informatie in te winnen bij de Commissie over de eisen die de Commissie stelt aan de set hervormingen en investeringen om in aanmerking te komen voor een verlengd aanpassingspad.

2025

Toelichting

Aanvragen van technische informatie

- Lidstaten die technische informatie aanvragen zullen deze op 21 juni 2024 van de Commissie ontvangen. Deze technische informatie bestaat uit een structureel primair saldo dat nodig is aan het einde van de aanpassingsperiode (vier of maximaal zeven jaar) om het tekort in de tien jaar daarna onder de 3%-referentiewaarde en het schuldniveau op een prudent niveau, onder de 60%, te houden.
- De Commissie heeft onder de 10 lidstaten die geen uitgavenpad opgelegd krijgen een informele uitvraag gedaan met betrekking tot het aanvragen van technische informatie. 7 lidstaten hebben hierop gereageerd. 4 van de lidstaten hebben aangegeven van plan te zijn technische informatie op te vragen, 2 hebben aangegeven nog geen beslissing te hebben gemaakt en 1 lidstaat heeft aangegeven niet van plan te zijn om technische informatie aan te vragen.
- Het al dan niet aanvragen van technische informatie heeft geen gevolgen voor de eisen die de Unie stelt aan het uitgavenpad van een lidstaat. De beoordeling van de Commissie wordt dus niet strenger of minder streng wanneer een lidstaat technische informatie aanvraagt.
- Technische informatie wordt na aanvraag door de Commissie gedeeld met de betreffende lidstaat en het Economisch en Financieel Comité. De informatie wordt niet gelijk openbaar. Lidstaten dienen de technische informatie op te nemen in hun plan; het plan wordt openbaar bij indiening en de technische informatie daarmee ook.
- Additionele rapportage in het plan bij het aanvragen van technische informatie is beperkt. Daarbij geldt dat lidstaten ook zonder technische informatie afwijkingen van aannames ten opzichte van het Commissiekader voor de prognoses voor de overheidsschuld op middellange termijn moeten toelichten en onderbouwen in hun plan.

Overwegingen bij het aanvragen van technische informatie

Op basis van de onderstaande overwegingen, raden wij aan om de technische informatie van de Commissie aan te vragen:

- Het aanvragen van technische informatie vergroot de ambtelijke informatie om te anticiperen op de beoordeling van de Europese Commissie. Argumentatie en onderbouwing ten aanzien van mogelijke verschillen van inzicht met de Europese Commissie kunnen daardoor beter worden voorbereid. Dit vergroot de kans dat de Commissie tot een positieve beoordeling van het plan komt. De beschikbaarheid van de technische informatie helpt bij een zo goed mogelijke uitleg, en biedt handvaten voor verbeteringen in het plan.
- Het aanvragen van technische informatie vergroot de transparantie naar het Nederlands parlement over de begrotingsaanpassing die nodig is om te voldoen aan de eisen die de Europese Unie stelt aan het uitgavenpad. Het parlement heeft interesse in deze informatie. Zo hebben leden van PvdA/GL

- recent Kamervragen gesteld waarin expliciet werd gevraagd naar de verwachte begrotingsopgave voor Nederland.
- Daarnaast zijn zowel de methodiek als de toetsingscriteria die worden toegepast door de Commissie bij het bepalen van de begrotingsopgave openbaar. Gezien de interesse – onder andere vanuit het parlement – wordt het kabinet ook bij het niet aanvragen van technische informatie mogelijk verzocht een inschatting te geven van de begrotingsopgave op basis van deze methodiek.
 - Het aanvragen van technische informatie straalt bereidwilligheid uit dat NL de Europese begrotingsregels wil naleven. Dit helpt in multilateraal toezicht in de Raad, waar lidstaten elkaars plannen bespreken en goedkeuren.
 - Hier staat tegenover dat de beschikbaarheid van technische informatie het zichtbaarder maakt wanneer Nederland een uitgavenpad voorstelt dat niet in overeenstemming is met de technische informatie. Dit kan de Nederlandse positie in het multilateraal toezicht nadelig raken.
 - De aangevraagde technische informatie kan ten onrechte worden opgevat als 'harde eis' waar niet van kan worden afgeweken, terwijl de verordening juist ruimte geeft aan lidstaten om een ander (hogere) uitgavenpad voor te stellen op voorwaarde dat de lidstaat dit op transparante wijze en op basis van deugdelijke economische argumenten onderbouwt.
 - Wanneer er geen technische informatie wordt aangevraagd en er wordt niet voldaan aan de eisen uit de verordening, kan het niet aanvragen van informatie worden gezien als een bewuste keuze, waarbij er werd geanticipeerd dat er niet zou worden voldaan. Dit kan negatief op NL afstralen. Bovendien wordt het complexer om te verantwoorden waarom Nederland niet voldoet, omdat niet alle informatie beschikbaar is.

Overwegingen bij de keuze om een verlengd aanpassingspad op te nemen in het plan

Op basis van onderstaande overwegingen adviseren wij om aan een volgend kabinet de keuze te laten om al dan niet een verlenging van het uitgavenpad op te nemen in het plan. Daarnaast adviseren wij in de aankomende dialoog met de Commissie om meer informatie in te winnen over de vereisten voor een verlengd pad:

- Een verlenging van het aanpassingspad houdt in dat een lidstaat zijn begrotingsopgave over een langere periode (maximaal zeven jaar in plaats van vier jaar) kan verdelen. De begrotingsopgave voor Nederland is op dit moment nog niet bekend, daarom is het niet mogelijk om het verschil in omvang tussen een begrotingsinspanning gebaseerd op vier en op maximaal zeven jaar aan te duiden.
- Gegeven de demissionaire status van het kabinet ligt het niet voor de hand om nieuwe meerjarige toezeggingen aan te gaan op het gebied van investeringen en hervormingen. In het geval dat Nederland in aanmerking wil komen voor een verlenging van de aanpassingsperiode, kan dit hooguit op basis van bestaand beleid, waaronder hervormingen en investeringen in het Herstel- en Veerkrachtplan (HVP).
- Op basis van de criteria uit de verordening is het lastig om een inschatting te maken welke set aan hervormingen en investeringen de Commissie als voldoende zal beschouwen voor een verlenging van het aanpassingspad. Wij stellen daarom voor om in de technische dialoog bij de Commissie af te tasten in hoeverre bestaande maatregelen, waaronder die opgenomen in het HVP, voldoen aan de eisen voor een verlenging. Op deze manier wordt ook nuttig 'voorwerk' gedaan voor een nieuw kabinet, dat dan meer inzicht krijgt in

eventuele aanvullende maatregelen die nodig zijn om in aanmerking te komen voor een verlenging van het aanpassingspad.

- Hierbij moet worden opgemerkt dat het voor Nederland vanuit strategisch oogpunt en voor het multilateraal toezicht ongunstig lijkt om bij de Commissie sterk te 'lobbyen' om HVP-maatregelen als voldoende te beschouwen voor een verlenging. In de onderhandelingen heeft Nederland zich er voor ingezet dat lidstaten naast HVP-maatregelen aanvullende investeringen en hervormingen moeten opnemen. Nederland verwacht daarom dat de Commissie kritisch kijkt of aan de verlengingscriteria uit de verordening wordt voldaan.

Communicatie

N.v.t.

Politiek/bestuurlijke context

N.v.t.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

TER BESLISSING

Aan

de minister

24/8

nota

Budgettair-structureel plan voor de middellange termijn

Directie Algemene
Financiële en
Economische Politiek

Persoonsgegevens

Datum

15 augustus 2024

Notanummer

2024-0000406173

Bijlagen

geen

Aanleiding

In het herziene Europese Stabiliteits- en Groeipact (SGP) stellen lidstaten een budgettair-structureel plan voor de middellange termijn op ('het plan'). Een belangrijk onderdeel van het plan is het meerjarige uitgavenpad binnen een aanpassingsperiode, dat standaard voor vier jaar wordt opgesteld. Lidstaten kunnen een verlenging van de aanpassingsperiode van het uitgavenpad - van vier naar maximaal zeven jaar - aanvragen, mits daar ambitieuze hervormingen en investeringen tegenover staan. In deze nota lichten we de stand van zaken en de planning toe rondom het indienen van het eerste plan in oktober dit jaar.

Beslispunten

- 8 • Bent u akkoord om geen verlenging van de aanpassingsperiode voor het uitgavenpad aan te vragen?
- Heeft u nog opmerkingen bij de planning?

Deze notitie gelezen op 24/8, mogelijk planning niet meer actueel.

Kernpunten

- In het budgettair-structureel plan voor de middellange termijn stellen lidstaten een plan op met een aanpassingsperiode van in beginsel vier jaar, bestaande uit een meerjarig uitgavenpad, hervormingen en investeringen. Daarmee komen meerdere sturingsvariabelen uit het huidige raamwerk te vervallen, waaronder de middellangetermijndoelstelling voor het structurele begrotingsaldo (de MTO). In het plan wordt ook ingegaan op de landspecifieke aanbevelingen zoals dat vroeger in het Stabiliteits- en Nationaal Hervormingsprogramma gebeurde. Dit is de eerste keer dat we dit plan opstellen en indienen onder het hervormde SGP.
- Het plan moet uiterlijk op 15 oktober ingediend worden bij de Europese Commissie (Commissie). De huidige planning loopt gelijk met de behandeling van de Miljoenennota. Op Prinsjesdag zal een concept plan naar de Eerste en Tweede Kamer worden verstuurd. Dat is eerder ook toegezegd aan de Kamers.
- Parallel aan het budgettair-structureel plan moet ook de ontwerpbegroting (Draft Budgetary Plan) opgesteld en ingediend worden bij de Commissie. De deadline voor indiening is 15 oktober.
- Het meerjarig uitgavenpad moet ervoor zorgen dat het tekort en de schuld binnen de Europese referentiewaarden blijven op de middellange termijn

veronderstelt een hoger tekort dan minFiw in latere jaren ivm onderuitputting.

↳ kunnen we maatregelen nemen/voorstellen die dit einddoel doorschuiven van middelen aan banden legt?

↳ loopt spruigaten uit (door spruigaten wens denken) ↳ moeten nadank over nieuwe prikkels die dit aan banden legt. (!)

(resp. 3% bbp en 60% bbp). Volgens de technische informatie die Nederland heeft aangevraagd bij de Commissie moet het structureel primair saldo hiervoor toe bewegen naar 0,1% bbp in 2028. In de CPB doorrekening van het Hoofdlijnenakkoord, waarin het beleid uit het HLA is meegenomen in de saldoberekening, wordt het structureel primair saldo geraamd op -1,1% in 2028. Dit resulteert in een begrotingsopgave van 1,2% bbp tot 2028, of 0,3% bbp per jaar. Deze cijfers worden geactualiseerd n.a.v. de cMEV en de MEV.

- Bij het opstellen van het plan baseert Nederland zich op ramingen van het CPB. Wij verwachten dat het uitgavenpad van Nederland niet zal voldoen aan bovengenoemde vereisten, omdat het begrotingspad dat volgt uit het Hoofdlijnenakkoord en aanvullende besluitvorming vermoedelijk niet zal leiden tot het benodigde structureel primair saldo. Dit kunnen wij definitief vaststellen na verwerking van de cMEV en MEV in het plan. De Commissie beoordeelt het plan op basis van de raming.
- Belangrijk hierbij te vermelden is dat de Raad geen handhavingsmaatregelen kan aanbevelen zolang het begrotingstekort in de realisatie kleiner is dan 3% bbp en de schuld lager is dan 60% bbp. Dit geldt ook voor het geval dat Nederland een plan zou indienen dat niet voldoet aan de eisen die volgens de verordening worden gesteld aan het uitgavenpad. Wel kan de Raad een niet-bindend alternatief uitgavenpad aanbevelen.
- Een ambitieuze set investeringen en hervormingen geeft de Commissie de mogelijkheid om de aanpassingsperiode van het uitgavenpad te verlengen tot maximaal zeven jaar. Dit resulteert mogelijk in een meer geleidelijke budgettaire aanpassing.
- Wij adviseren geen verlenging van de aanpassingsperiode aan te vragen omdat (1) dit naar verwachting geen of een erg beperkt effect heeft op de jaarlijkse begrotingsopgave, (2) de investeringen en hervormingen die Nederland zou kunnen aandragen (bestaand beleid plus beleid uit het Hoofdlijnenakkoord) naar verwachting onvoldoende zijn om in aanmerking te komen voor een verlenging, zo maakten wij op uit de toelichting van de Commissie, (3) Nederland dan te maken krijgen met zwaardere rapportagelasten, waarbij er de mogelijkheid bestaat tot inkorting van de aanpassingsperiode wanneer Nederland onvoldoende uitvoering geeft aan de hervormingen en investeringen.

Toelichting

Stand van zaken

- Nederland heeft technische informatie aangevraagd en deze op 21 juni jl. van de Commissie ontvangen. Deze informatie bestaat uit het structureel primair saldo dat benodigd is om het tekort en de schuld binnen de Europese referentiewaarden (resp. 3% bbp en 60% bbp) te houden op middellange termijn. Volgens de technische informatie moet het structureel primair saldo verbeteren tot 0,1% bbp in 2028. Deze informatie is met de Tweede Kamer gedeeld op 27 juni.
- Het CPB berekent voor Nederland het uitgavenpad.¹ Volgens de CPB doorrekening van het Hoofdlijnenakkoord (HLA) zal het structureel primair saldo -1,1% bbp in 2028 bedragen, waarmee naar verwachting niet wordt

↳ nieuwsgierig naar onderliggende berekening (tov. onze lage schuld)

¹ Onder de nieuwe Europese begrotingsregels wordt voor de monitoring van de begroting alleen gekeken naar de ontwikkeling van de netto primaire uitgaven (het uitgavenpad).

voldaan aan de vereisten voor het uitgavenpad dat volgt uit de Europese begrotingsregels (een structureel primair saldo van 0,1% in 2028). Dit kunnen wij definitief vaststellen na ontvangst van de cMEV (indicatief) en MEV (definitief).

- Wanneer het plan niet voldoet aan de vereisten, kan de Raad aanbevelen dat Nederland opnieuw een plan indient. Wanneer ook een volgend plan niet voldoet aan de vereisten voor het uitgavenpad, kan de Raad een alternatief uitgavenpad aanbevelen. Dit pad is echter niet bindend; er kunnen bij het niet volgen van dit pad geen handhavingsmaatregelen worden opgelegd zo lang de schuld lager is dan 60% bbp en het tekort kleiner dan 3% bbp.
- Wij vervolgen de komende tijd op ambtelijk niveau een technische dialoog met de Commissie, waarin we informatie uitwisselen over het uitgavenpad, de technische informatie en de hervormingen en investeringen in het plan.
- De eerste technische dialoog hebben wij gevoerd op 31 juli om informatie op te halen over een mogelijke verlenging van het uitgavenpad. Tijdens de volgende technische dialoog (22 augustus) staan de technische informatie en de macro-economische aannames bij berekening van het Nederlandse uitgavenpad centraal. Het CPB zal ook aanwezig zijn.

Verlenging van de aanpassingsperiode

- Door zich te committeren aan een ambitieuze set aan investeringen en hervormingen, kunnen lidstaten in aanmerking komen voor een verlenging van de aanpassingsperiode van vier naar maximaal zeven jaar.
- Een verlenging verdeelt de begrotingsopgave over een langere periode, waardoor de benodigde jaarlijkse aanpassing kleiner wordt. Voor Nederland is het effect op de jaarlijkse begrotingsopgave naar verwachting beperkt.
 - Geen verlenging: indien een pad wordt opgesteld dat voldoet in 2028, resteert een begrotingsopgave van 1,2% bbp² (aanvullend op het HLA). Dit betekent een aanpassing van 0,3% bbp per jaar.
 - Verlenging: Het is op dit moment niet mogelijk om de opgave te berekenen voor het scenario waarin de aanpassingsperiode wordt verlengd naar 7 jaar, omdat er nog geen raming beschikbaar is voor het structureel primair saldo in 2031. Het effect van verlenging is waarschijnlijk beperkt, doordat de overheidsuitgaven in de raming van het CPB ook na 2028 nog stijgen. Hierdoor is de benodigde jaarlijkse aanpassing in het geval van een verlenging waarschijnlijk niet lager dan in het scenario zonder verlenging.
- Van de eerste technische dialoog (31 juli jl.) met de Commissie kregen wij de sterke indruk dat de maatregelen die Nederland naar verwachting kan opvoeren in het plan - op basis van bestaand beleid, het Herstel- en Veerkrachtplan en het HLA - waarschijnlijk onvoldoende zijn om in aanmerking te komen voor een verlenging.
- Daarnaast hangt er een politiek risico aan een verlenging: wanneer een lidstaat er niet in slaagt om tijdig de hervormingen en investeringen uit te voeren, kan de Raad de verlenging alsnog inkorten of opschorten. Dit kan afdoen aan de reputatie van Nederland in het multilateraal begrotingstoezicht, waarbij Nederland bij andere landen veel waarde hecht aan de implementatie van investeringen en hervormingen.

² Verschil tussen het doel voor het structureel primair saldo in 2028 o.b.v. technische informatie (0,1% bbp) en geraamd structureel primair saldo in 2028 o.b.v. CPB-doorrekening HLA (1,1% bbp).

- Nederland zal in het plan wel moeten rapporteren over hervormingen en investeringen in het kader van de landspecifieke aanbevelingen en de gemeenschappelijke prioriteiten van de Europese Unie. Dit betreft een algemene beschrijving en de rapportagelasten zijn vrij beperkt.

Planning

- De planning voor het opstellen van het plan sluit zo veel mogelijk aan bij de Miljoenennota. Dit is ook toegezegd aan de Tweede Kamer.
- De Commissie verwacht dat lidstaten uiterlijk 15 oktober 2024 een plan indienen.
- Parallel aan het budgettaire-structureel plan moet ook de ontwerpbegroting (Draft Budgetary Plan) opgesteld en ingediend worden bij de Commissie. Naar verwachting overlapt de inhoud grotendeels met elkaar. De deadline voor indiening bij de Commissie is net als bij het budgettaire-structureel plan 15 oktober.
- Conform Europese afspraken wordt het plan naar de Raad van State verstuurd ter beoordeling. Hun reactie wordt als bijlage toegevoegd aan het plan.
- Het plan wordt via de ambtelijke vijfhoek (schriftelijk) naar de tweede Begrotingsraad geleid. In afstemming met AZ ligt het plan niet voor in de eerste Begrotingsraad, omdat de budgettaire cijfers dan nog niet verwerkt zijn in het plan.
- Voor de eerste verschijning van het budgettaire-structureel plan voor de middellange termijn stellen we voor om, gezien de strakke planning, bij uitzondering geen gebruik te maken van een publieke consultatie. Dit is in overeenstemming met artikel 36(c) van de verordening, welke aangeeft dat publieke consultatie voor het eerste plan optioneel is.

Datum	Actie
19 augustus	CPB levert eerste berekening uitgavenpad
21 augustus	Verzending plan naar minister
23 augustus	Aanlevering plan bij AZ voor (tweede) Begrotingsraad
28 augustus	Plan ligt voor in tweede Begrotingsraad
Begin september	CPB levert definitieve cijfers
PM september	Verzending definitief plan naar minister
17 september	Prinsjesdag: Plan mee naar Kamers met Miljoenennota
Uiterlijk 15 oktober	Indiening plan bij Europese Commissie

Bij lezen van deze notitie (24/8) nog geen plan gezien.

Communicatie

Het budgettaire-structureel plan is aanleiding om de achtergronden en de betekenis van de vernieuwde Europese begrotingsregels onder de aandacht te brengen. U ontvangt hierover te zijner tijd meer informatie.

Politiek/bestuurlijke context

N.v.t.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

RETOUR MAANDAGOGHTEND I.V.M. BESPREKING IN BEGROTINGSRAAD 28 AUGUSTUS

HEDEN

TER BESLISSING

Aan

de minister

24/8

Directie Algemene
Financiële en
Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Budgettair-structureel plan voor de middellange termijn

Datum
23 augustus 2024

Notanummer
2024-0000423915

Bijlagen
1. Concept budgettair
structureel plan

Aanleiding

In het herziene Europese Stabiliteits- en Groeiact (SGP) stellen lidstaten een budgettair-structureel plan voor de middellange termijn op ('het plan'). Eerder heeft u dit plan ontvangen. Afgelopen week hebben wij, zo ver mogelijk, de cijfers van de CPB raming en het commentaar van de ambtelijke vijfhoek hierin verwerkt. Deze versie zal woensdag (28 augustus) worden besproken in de Begrotingsraad. Wij ontvangen graag uiterlijk maandagochtend uw akkoord voor verzending. Deze verzending en behandeling zal gelijktijdig met de Miljoenennota plaatsvinden.

Beslispunten

- Bent u akkoord met het verzenden van het plan voor bespreking in de Begrotingsraad?

Kernpunten

- In het budgettair-structureel plan voor de middellange termijn stellen lidstaten een plan op met een aanpassingsperiode van in beginsel vier jaar, bestaande uit een meerjarig uitgavenpad, hervormingen en investeringen. Dit is de eerste keer dat we dit plan opstellen en indienen.
- Het plan moet uiterlijk op 15 oktober ingediend worden bij de Europese Commissie (Commissie). De huidige planning loopt gelijk met de behandeling van de Miljoenennota. Op Prinsjesdag zal een concept plan naar de Eerste en Tweede Kamer worden verstuurd. Dat is eerder ook toegezegd aan de Kamers.
- Het uitgavenpad moet ervoor zorgen dat het tekort en de schuld binnen de Europese referentiewaarden (resp. 3% bbp en 60% bbp) blijven op de middellange termijn (tot 2038). Op basis van de laatste raming van het CPB (de cMEV) verwachten wij dat het uitgavenpad van Nederland hier niet aan zal voldoen.
- Belangrijk hierbij te vermelden is dat de Raad van de Europese Unie (de Raad) geen handhavingsmaatregelen kan nemen zolang het begrotingstekort in de realisatie kleiner is dan 3% bbp en de schuld lager is dan 60% bbp. Dit geldt ook als Nederland een plan indient dat niet voldoet aan de eisen die volgens de verordening worden gesteld aan het uitgavenpad.
- Parallel aan het budgettair-structureel plan moet ook de ontwerpbegroting (Draft Budgetary Plan) opgesteld en ingediend worden bij de Commissie. De

deadline voor indiening is 15 oktober. Deze zullen wij een later stadium met u delen.

Toelichting

Stand van zaken

- Wij verwachten dat het uitgavenpad van Nederland niet zal voldoen aan eerdergenoemde vereisten uit de verordening, omdat het begrotingspad dat volgt uit het Hoofdlijnenakkoord en aanvullende besluitvorming niet zal leiden tot het benodigde structureel primair saldo.
- Bij het opstellen van het plan baseert Nederland zich op ramingen van het CPB. Het CPB raamt het structureel primair saldo in 2028 op -0,8%. Om te voldoen aan de preventieve arm van de Europese begrotingsregels moet deze verbeteren tot +0,1%. Dit is een aanvullende begrotingsopgave van circa 10 miljard euro.
- Wanneer het uitgavenpad niet voldoet aan de vereisten, heeft de Raad de mogelijkheid om aan Nederland aan te bevelen opnieuw een plan in te dienen. Wanneer ook dit plan niet voldoet, dan kan de Raad een niet-bindend alternatief uitgavenpad aan Nederland aanbevelen. De Raad kan geen handhavingsmaatregelen nemen zolang het begrotingstekort in de realisatie kleiner is dan 3% bbp en de schuld lager is dan 60% bbp.
- Wij vervolgen de komende tijd op ambtelijk niveau een technische dialoog met de Commissie, waarin we informatie uitwisselen over het uitgavenpad, de technische informatie en de hervormingen en investeringen in het plan. De eerste technische dialoog hebben wij gevoerd op 31 juli om informatie op te halen over een mogelijke verlenging van het uitgavenpad. Tijdens de volgende technische dialoog (22 augustus) staan de technische informatie en de macro-economische aannames bij berekening van het Nederlandse uitgavenpad centraal. Het CPB zal ook aanwezig zijn.

Zie ook vragen op
notitie van 15/08/2024
(2024.0000406173)

Planning

- De planning voor het opstellen van het plan sluit zoveel mogelijk aan bij de Miljoenennota. Dit is ook toegezegd aan de Tweede Kamer.
- De Commissie verwacht dat lidstaten uiterlijk 15 oktober 2024 een plan indienen.
- Parallel aan het budgettair-structureel plan moet ook de ontwerpbegroting (Draft Budgetary Plan) opgesteld en ingediend worden bij de Commissie. Naar verwachting overlapt de inhoud grotendeels met elkaar. U ontvangt een concept op een later moment. De deadline voor indiening bij de Commissie is net als bij het budgettair-structureel plan 15 oktober.
- Conform Europese afspraken wordt het plan naar de Raad van State verstuurd ter beoordeling. Hun reactie wordt als bijlage toegevoegd aan het plan.
- Het plan wordt via de ambtelijke vijfhoek (schriftelijk) naar de tweede Begrotingsraad geleid. In afstemming met AZ ligt het plan niet voor in de eerste Begrotingsraad, omdat de budgettaire cijfers dan nog niet verwerkt zijn in het plan.
- Voor de eerste verschijning van het plan stellen we voor om, gezien de strakke planning, bij uitzondering geen gebruik te maken van een publieke consultatie. Dit is in overeenstemming met artikel 36(c) van de verordening, welke aangeeft dat publieke consultatie voor het eerste plan niet verplicht is.

Datum	Actie
23 augustus	Aanlevering plan bij AZ voor (tweede) Begrotingsraad
28 augustus	Plan ligt voor in tweede Begrotingsraad
6 september	CPB levert definitieve cijfers
9 september	Verzending definitief plan naar minister
17 september	Prinsjesdag: Plan mee naar Kamers met Miljoenennota
Uiterlijk 15 oktober	Indiening plan bij Europese Commissie

Communicatie

Het budgettair-structureel plan is aanleiding om de achtergronden en de betekenis van de vernieuwde Europese begrotingsregels onder de aandacht te brengen. U ontvangt hierover te zijner tijd meer informatie.

Politiek/bestuurlijke context

N.v.t.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

**HEDEN MET HET OOG OP LOPENDE AMBTELIJKE GESPREKKEN MET DE EC
TER INFORMATIE**

Aan
de minister

[Handwritten signature]

Graag bespreken

nota

Update budgettaire-structureel plan

Directie Algemene
Financiële en
Economische Politiek

Persoonsgegevens

Datum
6 september 2024

Notanummer
2024-0000437964

Bijlagen
geen

Aanleiding

Eerder hebben wij u geïnformeerd over het budgettaire-structureel plan voor de middellange termijn ('het plan'), dat iedere lidstaat volgens de herziene Europese begrotingsregels bij de Europese Commissie (Commissie) moet indienen. Deze nota beantwoordt uw eerder gestelde vragen bij het plan. Daarnaast lichten we de ontwikkelingen op basis van de recente technische dialogen met de Commissie toe. Indien nodig bespreken wij de stand van zaken rond het plan graag met u.

Kernpunten

- Het plan moet uiterlijk op 15 oktober ingediend worden bij de Commissie. Het plan is al behandeld in de begrotingsraden en op 30 augustus met de Miljoenennota aangeleverd bij de Raad van State. Het plan zal gelijk met de Miljoenennota worden verstuurd aan de Eerste en Tweede Kamer. Tegelijkertijd zal ook het Draft Budgetary Plan worden verstuurd.
- Tijdens het opstellen van het plan zijn meerdere technische dialogen gevoerd met de Commissie. Zoals verwacht heeft de Commissie in de dialoog op 29 augustus aangegeven het Nederlandse plan niet goed te keuren. Er zijn twee belangrijke punten van kritiek, waarvan de inhoudelijke reden (veruit) het zwaarst weegt en al bekend was:
 - Inhoudelijk: Het in het plan opgenomen uitgavenpad voldoet niet aan de vereisten van de verordening die ertoe moeten leiden dat de tekorten onder de 3% bbp en de schuld onder de 60% bbp blijven op de middellange termijn (tot 2038).
 - Technisch: In het overleg van 29 augustus was de Commissie (onverwacht) kritisch over het hanteren van de raming van het CPB als basis voor de macro-economische en budgettaire aannames. Hiermee wordt (licht) afgeweken van de door de Commissie vastgestelde *common methodology*.
- Voor beide punten is er momenteel geen handelingsperspectief. Om te voldoen aan het uitgavenpad moet een forse bezuinigingsopgave worden opgenomen in het plan. Dit zou in strijd zijn met de afspraken uit het Hoofdlijnenakkoord. Afwijken van de raming van het CPB is op korte termijn niet mogelijk, maar wordt voor de langere termijn verkend.
- Bij de onderhandelingen over het nieuwe Stabiliteits- en Groeipact (SGP) heeft Nederland zich ingezet voor een sterkere rol voor de *Independent Fiscal Institutions* (IFI's) bij het opstellen van de plannen. Een reflectie van de nationale IFI moet onderdeel zijn van het plan. In Nederland wordt

[Handwritten question mark]

Ja, met name mbt het punt op pagina 3 (opgave volgens CPB groter, Commissie / common methodology moet gebruikt worden en komt tot lagere opgave?)

↳ hoe ziet 'commissie eruit waar EC naar zoekt, waarbij invulling later plaatsvindt (p.3 bovenaan)?

deze rol door het CPB nog strenger ingevuld doordat zij onafhankelijk de macro-economische en budgettaire raming opstelt die de basis vormt voor het plan.

- Als de Commissie het plan niet goedkeurt, kan de Raad van de Europese Unie (Raad) aanbevelen dat Nederland opnieuw een plan indient. Wanneer ook een volgend plan niet voldoet aan de vereisten voor het uitgavenpad, kan de Raad een alternatief uitgavenpad aanbevelen. Zolang een lidstaat aan de Europese referentiewaarden voldoet, kunnen er echter geen handhavingsregelen door de Commissie aan de Raad aanbevolen worden.
- Wanneer Nederland geen goedgekeurd plan heeft, heeft dit mogelijk gevolgen voor de geloofwaardigheid en effectiviteit van Nederland in het multilaterale toezicht op de plannen van andere lidstaten.
- Op dit moment vindt op hoogambtelijk niveau nog contact met de Commissie plaats om de Nederlandse context toe te lichten en te achterhalen waar de grootste pijnpunten zitten.
- Andere lidstaten zijn op dit moment ook bezig met het opstellen van hun plan. De verwachting is dat de meeste lidstaten een goedgekeurd plan zullen indienen. Dit wordt nog op ambtelijk niveau geïnventariseerd.

Dus moet er een oplossing komen.

Toelichting

Planning en stand van zaken

- Het budgettaire-structureel plan moet uiterlijk op 15 oktober ingediend worden bij de Commissie. De huidige planning loopt gelijk met de behandeling van de Miljoenennota. Het plan zal op Prinsjesdag worden verstuurd naar de Eerste en Tweede Kamer, zodat zij input kunnen geven voor het verstuurd wordt aan de Commissie.
- Tegelijkertijd met het plan zal het Draft Budgetary Plan (DBP) aan de Eerste en de Tweede Kamer worden verstuurd. Ook zal het DBP samen met het plan worden ingediend bij de Commissie. Het DBP is de rapportage aan de Commissie over de vereisten uit het Stabiliteits- en Groeipact voor 2024 en 2025. Inhoudelijk is het DBP gelijk aan het budgettaire-structureel plan, op kleine uitzonderingen na. Daarom wordt het DBP niet apart in de Ministerraad voorgelegd. Dit proces is ambtelijk afgestemd met AZ.

Redenen niet goedkeuren plan

De Commissie heeft aangegeven het Nederlandse plan niet goed te kunnen keuren. Hiervoor geven zij twee redenen:

1. Het voorgestelde uitgavenpad voldoet niet aan de vereisten

- Belangrijk onderdeel van het plan is het meerjarige uitgavenpad, dat op voorstel van de Commissie wordt aanbevolen door de Raad. Uit dit uitgavenpad volgt een maximale netto-uitgavengroei voor een lidstaat. Voor landen met een hoge schuld (meer dan 60% bbp) moet dit ervoor zorgen dat de schuld geloofwaardig daalt. Voor landen met een schuld onder de 60% bbp moet dit ervoor zorgen dat het tekort en de schuld op middellange termijn onder de Europese referentiewaarden blijven (3% bbp resp. 60% bbp). Hierbij is de middellange termijn tot 10 jaar na de aanpassingsperiode (van vier of zeven jaar). In het geval van Nederland is dit 2038.

- Met dit uitgavenpad committeert een lidstaat zich aan een maximale netto-uitgavengroei. Het door de Commissie berekende vereiste structureel primair saldo (SPS) dat hiervoor nodig is, bedraagt 0,1% bbp in 2028. Bij de cMEV raamt het CPB het SPS in 2028 op -0,8% (zonder besluitvorming). Dit betekent dat er tot 2028 een aanvullende begrotingsopgave van 0,9% bbp nodig is. Zonder deze opgave voldoet het uitgavenpad niet aan de vereisten van de preventieve arm, zoals eerder aangegeven.
- De Commissie verzoekt daarom om een toezegging op te nemen in het plan, waarin Nederland zich committeert aan een uitgavenpad dat voldoet aan de vereisten. Doordat de Commissie het plan als politiek commitment ziet, is de invulling met concrete maatregelen op een later moment mogelijk.
- De maatregelen die nu zijn opgenomen in het plan zijn gebaseerd op het Hoofdpijnenakkoord (HLA) en sluiten aan bij de Miljoenennota. De toezegging om aan een strenger uitgavenpad te voldoen leidt tot een begrotingsopgave in de komende jaren ten opzichte van het HLA. Wij zien geen ruimte om in het plan af te wijken van het HLA.
- Hierbij moet opgemerkt worden dat het lastig is om verschillende ramingen met elkaar te vergelijken. De Commissie en het CPB hanteren verschillende macro-economische aannames, waardoor een budgettaire aanpassing van 0,9% bbp niet garandeert dat tekorten en schuld tot 2038 onder de referentiewaarden blijven in de CPB raming. Tegelijkertijd laat de cMEV doorrekening zien dat ook het CPB, net als de Commissie, verwacht dat de tekorten en de staatsschuld op de middellange termijn fors zullen toenemen, voornamelijk door het expansieve basispad, stijgende rentelasten en vergrijzing. Ook het CPB verwacht dus dat het een (forse) budgettaire opgave vergt om op de middellange termijn onder de Europese referentiewaarden te blijven. Een dergelijke budgettaire opgave is niet in de techniek op te lossen en vergt substantiële maatregelen.

Hoe vormgeven?
!

soortgelijke uitdaging hebben andere landen toch ook, hoe gaan die kwamen om dan?

2. Afwijking van de Common methodology

- Bij het opstellen van het plan baseert Nederland zich op ramingen van het CPB, zoals gebruikelijk bij het eerdere Stabiliteitsprogramma en het Draft Budgetary Plan. De Commissie is op de hoogte van onze werkwijze. Het belang van IFI's bij het opstellen van het plan werd door de Commissie steeds benadrukt.
- In eerdere technische dialogen benadrukte de Commissie dat afwijkingen in macro-economische variabelen (ten opzichte van de Commissie-raming) uitgelegd moeten worden in het plan.
- In de technische dialoog van 29 augustus jl. leek de mening van de Commissie veranderd te zijn, en stelde de Commissie dat het plan op basis van de common methodology moet worden opgesteld. De Commissie en het CPB hanteren verschillende macro-economische analyses.
- In deze fase van het plan is het niet mogelijk om een andere raming te gebruiken dan de CPB raming. Wij kunnen de berekening niet zelf uitvoeren, en het CPB is een onafhankelijke instelling.
- Hierbij is ook relevant dat de opgave volgens de CPB-berekening groter is dan in de berekening van de Commissie. In onze lezing van de verordening is het mogelijk om af te wijken van de *common methodology* als de eigen aannames prudentier zijn.

Hoe groot is opgave over deze methode?

!!

→ vrij cruciaal punt, graag toelichting.

3. Gevolgen niet goedkeuren plan en vervolg proces

- Omdat de tekorten en de schuld van Nederland momenteel nog onder de referentiewaarden (3% bbp en 60% bbp resp.) zitten, kunnen er geen handhavingmaatregelen door de Commissie aan de Raad aanbevolen worden.
- Wel heeft dit een niet-goedgekeurd plan mogelijk gevolgen voor de geloofwaardigheid en effectiviteit van Nederland in het multilaterale toezicht op de plannen van andere lidstaten.
- Om die reden is het belangrijk om een duidelijk narratief te formuleren, waarin 1. het kabinet aangeeft eerste stappen te zetten naar de inspanning die nodig is voor gezonde overheidsfinanciën de middellange termijn en 2. verschil te maken tussen landen met hoge schulden en tekorten en landen met beperkte schulden en tekorten binnen de referentiewaarden.
- De Commissie publiceert eind november een pakket bestaande uit 1. Beoordeling van de plannen, 2. Voorstel voor Raadsaanbevelingen om het aanbevolen uitgavenpad vast te stellen óf voor een verzoek van de Raad voor herziening van het plan indien Commissie beoordeelt dat het niet voldoet aan de criteria, 3. Voorstel voor Raadsaanbevelingen voor correctie van buitensporige tekorten (voor 8 landen waarvan de Raad heeft vastgesteld dat sprake is van een buitensporig tekort) en 4. Beoordeling conceptbegrotingen van Eurozone-lidstaten voor 2025 (Draft Budgetary Plans). De Raadsaanbevelingen liggen naar verwachting eind 2024/begin 2025 voor in de Raad.

4. Onderuitputting

- U suggereerde in uw opmerkingen bij de nota om na te denken over prikkels voor realistisch begroten. We zijn van plan een verdere analyse te maken van dit fenomeen met (hopelijk) nieuw handelingsperspectief in de begrotingsonderhandelingen komend voorjaar. De analyse zal ook terugkomen als focusonderwerp in het Financieel Jaarverslag Rijk 2024. Wij houden u hiervan op de hoogte.
- Het lijkt ons niet raadzaam om al extra stappen aan te kondigen in het plan. Hiervoor is in de eerste plaats aanvullende analyse nodig. Daarnaast is het plan een vertaling van de nationale begroting naar het Europese begrotingscyclus; het loopt parallel aan de Miljoenennota en wordt kort na de augustusbesluitvorming gepresenteerd. Het ligt dan ook niet in de rede dat de inhoud afwijkt.
- Tot slot moet worden bedacht dat het plan is gebaseerd op ramingen van het CPB, dat andere uitgangspunten kan hanteren dan Financiën. Dit geldt in het bijzonder voor onderuitputting, waarbij Financiën uitgaat van de begrotingsstand en het CPB een eigen raming maakt. Het is dan ook niet gezegd dat aanpassingen aan de kant van Financien leiden tot een andere raming van de onderuitputting door het CPB.

Communicatie en politiek/bestuurlijke context
N.v.t.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

HEDEN – MET OOG OP DELEN VAN DE STUKKEN MET DE KAMERS OP 13 SEPTEMBER
TER BESLISSING

Aan
de minister

 11/9

nota

Akkoord embargoersie budgettair-structureel plan

Directie Algemene
Financiële en
Economische Politiek

Persoonsgegevens

Datum

11 september 2024

Notanummer

2024-0000442679

Bijlagen

1. Budgettair-structureel
2. Ontwerpbegroting 202!

Aanleiding

De Miljoenennota en aanverwante stukken worden vrijdagochtend 13 september onder embargo gedeeld met beide Kamers. Eerder is aan de Tweede Kamer toegezegd het concept budgettair-structureel plan ('het plan') op Prinsjesdag te delen. Zowel dit plan als de ontwerpbegroting 2025 worden geadresseerd in de septemberrapportage van de Raad van State. Voor de definitieve versturing met aanbiedingsbrief (op Prinsjesdag) aan de Kamer ontvangt u een separate nota. Hierin zal ook worden ingegaan op uw vragen van 6 september. We plannen een bespreking in om hierover met u door te praten.

Beslispunten

- f • Gaat u akkoord met het onder embargo delen van het budgettair-structureel plan met beide Kamers?
- f • Gaat u akkoord met het onder embargo delen van de ontwerpbegroting (Draft Budgetary Plan) 2025 met beide Kamers?

Kernpunten

- Het budgettair-structureel plan ('het plan') en de ontwerpbegroting moeten beide voor 15 oktober worden verstuurd naar de Commissie. In eerdere brieven is de Tweede Kamer toegezegd dat het budgettair-structureel plan op Prinsjesdag gedeeld zou worden.
- In de septemberrapportage van de Raad van State die tegelijk met de Miljoenennota (vrijdag, 13 september) onder embargo wordt gedeeld met de Tweede Kamer, wordt uitgebreid ingegaan op de nieuwe Europese begrotingsregels en de rol van het plan hierin.
- Ten opzichte van de laatste keer dat u het plan heeft gelezen zijn er beperkte wijzigingen uitgevoerd:
 - o De cijfers van de MEV zijn verwerkt (de vorige versie was op basis van de cMEV);
 - o Bijlage 1, een verplichte bijlage, is toegevoegd. Hierin wordt ingegaan op de verschillen in ramingsmethodiek van het CPB en de Commissie;
 - o Bijlage 2, een verplichte bijlage, is toegevoegd. Hierin staat het deel van de septemberrapportage en de kabinetsreactie dat ingaat op de Europese begrotingsregels en het plan;
 - o Naar aanleiding van vragen van de Commissie zijn een paar extra maatregelen opgenomen in de lijst met hervormingen en investeringen. Dit betreft maatregelen 75 tot en met 78. De

- beschrijving van maatregelen 35, 36 en 37 is aangepast om deze in lijn te houden met de besluitvorming omtrent het Regeerprogramma.
- Naar aanleiding van de technische dialoog met de Commissie op 10 september zijn twee passages toegevoegd om nogmaals te benadrukken dat het kabinet van plan is binnen de Europese referentiewaarden (de 3% en de 60%) te blijven en dat het kabinet verwacht dat ook volgende kabinetten dit zullen doen. Deze passages zijn geel gemarkeerd.
 - Het Draft Budgetary Plan is aangepast in lijn met bovenstaande aanpassingen van het budgettaire-structureel plan. De tabellen 5a (budgettaire kerngegevens) en 6 (discretionaire inkomsten maatregelen) kunnen nog iets wijzigen naar aanleiding van de laatste cijfermatige controles.

Toelichting

Planning

Morgen (donderdag 12 september) ontvangt u van ons de aanbiedingsbrief bij het budgettaire-structureel plan, de ontwerpbegroting en de actieve openbaarmaking. Deze zullen, na uw akkoord, op Prinsjesdag worden verstuurd.

Communicatie

In afstemming met Communicatie zijn wij een aantal Q&A's aan het voorbereiden over het budgettaire-structureel plan, ten behoeve van publiekscommunicatie en media.

Politiek/bestuurlijke context

- In de procedurevergadering van 19 maart 2024 heeft de vaste Commissie voor Financiën gevraagd om een planning voor het opstellen van het plan. Hierbij is aangegeven dat het kabinet de wens had om aan te sluiten bij het Nederlandse begrotingsproces en het stuk op Prinsjesdag te presenteren.
- Op 13 maart 2024 heeft het lid Van der Lee (GL/PvdA) Kamervragen gesteld over de nieuwe Europese begrotingsregels en de budgettaire opgave die hieruit volgt.
- In het Commissiedebat Eurogroep/Ecofinraad van 5 september jl. is gesproken over de implementatie van de herziene Europese begrotingsregels. D66 vroeg naar de afwegingen om al dan niet te kiezen voor verlenging van de aanpassingsperiode in het Nederlandse plan van 4 naar 7 jaar.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

HEDEN
TER BESLISSING

Aan
de minister

nota

Aanbieding budgettair-structureel plan voor de
middellange termijn

Directie Algemene
Financiële en
Economische Politiek

Persoonsgegevens

Datum
13 september 2024

Notanummer
2024-0000443284

Bijlagen
1. Aanbiedingsbrief Eerste
2. Aanbiedingsbrief Tweede
3. Beslisnota's
4. Budgettair-structureel
5. Ontwerpbegroting

Aanleiding

Het budgettair-structureel plan voor de middellange termijn ('het plan') wordt samen met de Miljoenennota verstuurd naar de Kamers op Prinsjesdag. Daarbij zal ook de ontwerpbegroting (Draft Budgetary Plan) verzonden worden naar de Kamers. Deze nota gaat in op de aanbieding van de stukken. Daarnaast beantwoordt deze nota uw vragen bij de nota van 6 september jl. (kenmerk: 437964).

Beslispunten

- Gaat u akkoord met de aanbieding van het budgettair-structureel plan en de ontwerpbegroting aan beide Kamers op Prinsjesdag?
- Gaat u akkoord met de aanbiedingsbrief hiervoor?
- Zo ja, kunt u bijgevoegde aanbiedingsbrief voor de Eerste en Tweede Kamer ondertekenen?
- Gaat u akkoord met het openbaar maken van deze beslisnota en voorgaande beslisnota's, gerelateerd aan de totstandkoming van de stukken (zie bijlage 3), conform de beleidslijn Actieve openbaarmaking nota's?

Kernpunten

- Het budgettair-structureel plan en de ontwerpbegroting worden samen met de Miljoenennota 2025 officieel verzonden naar beide Kamers op Prinsjesdag. Eerder is aan de Kamers gecommuniceerd dat de Kamers zodoende de mogelijkheid krijgen om het budgettair-structureel plan te bestuderen voordat het wordt ingediend bij de Europese Commissie¹.
- De aanbiedingsbrief voor het plan en de ontwerpbegroting licht de aanleiding van de stukken toe. Daarnaast stelt de aanbiedingsbrief in lijn met de toelichting in de Miljoenennota dat dit kabinet ervoor zorgt dat de overheidsfinanciën tijdens de kabinetsperiode onder de Europese referentiewaarden blijven, op een incidentele overschrijding in 2026 na². Bovendien wordt in de brief beschreven dat, in lijn met de afspraken uit het Hoofdlijnenakkoord, het kabinet maatregelen neemt bij een dreigende overschrijding van de tekortnorm van 3%. Op de middellange termijn verslechteren de overheidsfinanciën echter, onder meer door verzorgingslasten en stijgende rente-uitgaven. Hierdoor voldoet het

¹ Beantwoording schriftelijk overleg inzake de Eurogroep en Ecofinraad van 13 en 14 mei 2024.

² Het affinancieren van militaire pensioenen leidt tot een incidentele verslechtering van het EMU-saldo met 0,7% bbp in 2026, waardoor de 3%-norm in dat jaar wordt overschreden.

uitgavenpad zoals opgenomen in het Nederlandse plan naar verwachting niet aan de vereisten van de verordening (zoals aangegeven in de nota van 6 september). De aanbiedingsbrief licht verder kort het proces toe na indiening bij de Europese Commissie op uiterlijk 15 oktober.

Toelichting

Beantwoording vragen

U heeft een aantal vragen gesteld n.a.v. de nota over het budgettaire-structureel plan op 6 september jl. (kenmerk: 437964). Deze vragen worden ook behandeld tijdens de bespreking van het budgettaire-structureel plan op 12 september.

1. Hoe gaan andere landen om met de opgave?

- Op dit moment zijn 19 lidstaten met de Commissie in gesprek over hun plannen. Een deel van de lidstaten zal naar verwachting hun plan (net als Nederland) in oktober indienen, waaronder Frankrijk en Italië. Daarentegen zullen Oostenrijk, België, Bulgarije, Kroatië, Hongarije, Litouwen en Roemenië hun plan naar verwachting later indienen.
- Er is een belangrijk verschil tussen het Nederlandse plan en die van andere lidstaten. Het uitgavenpad in het Nederlandse plan wordt namelijk bepaald door het budgettaire kader zoals overeengekomen in het Hoofdlijnenakkoord en uitgewerkt in de Startnota. Het uitgavenpad dat Nederland in het plan opneemt vindt daarmee zijn oorsprong in de nationale budgettaire besluitvorming, waarbij ook betrokkenheid van het parlement wordt geborgd. Andere lidstaten hebben mogelijk meer ruimte zich in het plan te committeren aan een begrotingsinspanning die voldoet aan de vereisten die door de Europese regels aan het uitgavenpad worden gesteld.
- Alle lidstaten moeten in de jaarlijkse voortgangsrapportage in het voorjaar verantwoording afleggen over de daadwerkelijke groei van de overheidsuitgaven ten opzichte van het door de Raad aanbevolen uitgavenpad.

2. Wat is de verklaring voor het verschil in opgave volgens raming Commissie en raming CPB?

- Het CPB en de Commissie hanteren bij hun ramingen een verschillende methodiek, waardoor de ramingen voor tekort en schuld verschillen. Op basis van haar macro-economische aannames concludeert de Commissie dat Nederland het structureel primair saldo in 2028 moet verbeteren tot +0,1% bbp om op de middellange termijn binnen de Europese referentiewaarden te blijven.
- De Commissie raamt voor 2028 in het basisscenario een structureel primair saldo van -0,6% bbp en komt daarmee tot een begrotingsopgave van 0,7% bbp (of 4 jaar lang 0,18% bbp per jaar). De Commissie houdt in haar raming echter geen rekening met beleidsveranderingen. In het basisscenario trekt de Commissie het huidige structureel primair saldo door voor de komende jaren. In werkelijkheid zal door een (verwachte) afname van onderuitputting en beleidsintensivering het structureel primair saldo de komende jaren waarschijnlijk verslechteren. Het CPB houdt hier wel rekening mee en komt in de doorrekening uit op een structureel primair saldo van -0,8% bbp. Dit vergroot de opgave tot circa 0,9% bbp.

- Een belangrijke kanttekening hierbij is dat het doel voor het structureel primair saldo (+0,1% bbp) afkomstig is uit een andere raming dan die van het verwachte primair saldo (-0,8%). De macro-economische aannames van het CPB en de Commissie komen grotendeels overeen dus dit geeft een goede indicatie van de opgave om tot 2038 binnen de Europese referentiewaarden te blijven, maar dit is geen garantie. Bovendien wordt in deze vergelijking geen rekening gehouden met de economische doorwerking van een (forse) bezuiniging van 0,9% bbp.

3. Vorm van een commitment

- In de technische dialoog van 10 september heeft de Commissie aangegeven een kwantitatieve 'commitment' nodig te hebben om het ingediende plan goed te kunnen keuren. Specifiek voor Nederland betekent dit dat de tabellen in het plan een voldoende grote bezuinigingsopgave gedurende de kabinetsperiode moeten laten zien. In het plan is er echter voor gekozen om, overeenkomstig met de Nederlandse begrotingssystematiek, aan te sluiten bij de Miljoenennota 2025 en de vastgestelde financiële kaders.
- Het Nederlandse plan zal wel in de teksten benadrukken dat het kabinet gedurende de kabinetsperiode binnen de Europese referentiewaarden blijft en dat Nederland een sterke traditie kent om de overheidsfinanciën op orde te houden.

Communicatie

In de mediavoorbereiding voor Prinsjesdag ontvangt u de Q&A's over het budgettaire-structureel plan ten behoeve van de publiekscommunicatie en media.

Politiek/bestuurlijke context

- In de strategische procedurevergadering van 19 maart 2024 heeft de vaste Commissie voor Financiën gevraagd om een planning voor het opstellen van het plan. Hierbij is aangegeven dat het kabinet de wens had om aan te sluiten bij het Nederlandse begrotingsproces en het stuk op Prinsjesdag te presenteren.
- Op 13 maart 2024 heeft het lid Van der Lee (GL/PvdA) Kamervragen gesteld over de nieuwe Europese begrotingsregels en de budgettaire opgave die hieruit volgt.
- In het Commissiedebat Eurogroep/Ecofinraad van 5 september jl. is gesproken over de implementatie van de herziene Europese begrotingsregels. D66 vroeg naar de afwegingen om al dan niet te kiezen voor verlenging van de aanpassingsperiode in het Nederlandse plan.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.